

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра правоохоронної діяльності

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРАВООХОРОННА ДІЯЛЬНІСТЬ В СФЕРІ
ДОВКІЛЛЯ

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма: Правоохоронна діяльність

Галузь: К Безпека та оборона

Спеціальність: К9 Правоохоронна діяльність

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Правоохоронна діяльність в сфері довкілля
Викладач (-і)	Яремак Зоряна Василівна, к.ю.н., доц., проф. кафедри трудового, екологічного та аграрного права
Контактний телефон викладача	Яремак Зоряна Василівна (0342) 507822
Е-mail викладача	Яремак Зоряна Василівна zoryana.yeramak@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	6 кредитів ЄКТС, 180 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	<p>Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://ktetap.pnu.edu.ua/інформація-щодо-навчального-процесу/</p> <p>Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту та classroom, зокрема, погодження планів та змісту курсових робіт, індивідуальних науково-дослідних завдань.</p>
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення дисципліни «Правоохоронна діяльність у сфері довкілля» є загальнотеоретичні та практичні засади здійснення правоохоронної діяльності у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки. В межах цього здобувачі вищої освіти вивчатимуть:</p> <ul style="list-style-type: none"> • систему довкіллевого законодавства України; • особливості організації та діяльності правоохоронних органів, які здійснюють контроль та нагляд у цій сфері; • правові механізми притягнення до юридичної відповідальності за порушення екологічного законодавства; • особливості природоохоронної діяльності в сфері охорони довкілля та природокористування та екологічної безпеки тощо. <p><u>Основними джерелами</u> галузі довкіллевого права виступають Кримінальний кодекс України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища", Водний кодекс України, Лісовий кодекс України, Кодекс України про надра, Закони України "Про охорону атмосферного повітря", "Про тваринний світ", "Про мисливське господарство та полювання", "Про природно-заповідний фонд України", "Про оцінку впливу на довкілля", "Про управління відходами", "Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності" та ряд інших законів і підзаконних актів.</p> <p>Застосування екологічного законодавства в умовах екологічної кризи, ринкової економіки є дуже складним завданням і одним з основних, відповідальних напрямків роботи державних органів та всіх інституцій громадянського суспільства. Без кваліфікованих спеціалістів в галузі охорони довкілля нам навряд чи справитись з екологічними проблемами. Підготовка правоохоронців зі спеціальними знаннями в сфері довкілля повинна стати одним з пріоритетних напрямів у природоохоронній діяльності держави на сучасному етапі. Ця дисципліна є ключовою для підготовки фахівців, здатних ефективно протидіяти екологічній злочинності та забезпечувати дотримання природоохоронного законодавства.</p>	

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Головна мета вивчення дисципліни – формування у майбутніх фахівців із правоохоронної діяльності системних знань та практичних навичок щодо ефективного застосування норм екологічного права, а також організації та здійснення правоохоронних заходів для захисту екологічних прав громадян, збереження природних ресурсів та забезпечення екологічного правопорядку в державі.

Основними цілями вивчення дисципліни «Правоохоронна діяльність у сфері довкілля» є набуття студентами знань та опанувати теоретичні основи екологічного права та правоохоронної діяльності у сфері довкілля; вивчити систему, повноваження та принципи взаємодії суб'єктів, що здійснюють правоохоронну діяльність у цій сфері (наприклад, органи поліції, екологічні інспекції, прокуратура); набути навичок кваліфікації та розмежування екологічних правопорушень (відповідальність за якими передбачена Кримінальним кодексом України та Кодексом України про адміністративні правопорушення); з'ясувати особливості застосування адміністративно-правових, кримінально-правових та цивільно-правових заходів впливу до порушників екологічного законодавства; сформувати здатність до профілактики екологічних правопорушень та участі у здійсненні контрольно-наглядової діяльності.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

- ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК2. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК4. Здатність використовувати та комунікаційні технології.
- ЗК5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК6. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.
- ЗК7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК8. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Фахові компетентності:

- СК1. Усвідомлення функцій держави у сфері правоохоронної діяльності, способів та механізмів реалізації цих функцій.
- СК2. Здатність здійснювати нагляд та контроль за додержанням вимог законодавства у сфері правоохоронної діяльності.
- СК3. Здатність до критичного мислення та системного аналізу правових явищ.
- СК4. Здатність системно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати правову інформацію з різних джерел.
- СК5. Здатність визначати придатні для юридичного аналізу факти, систематизувати одержані результати, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, формувати аргументовані висновки та рекомендації.
- СК6. Здатність в межах своєї компетенції забезпечувати законність та правопорядок, безпеку особи та суспільства, протидіяти нелегальній незаконній міграції, тероризму та торгівлі людьми, незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів.
- СК7. Здатність в межах своєї компетенції ефективно забезпечувати публічну (громадську) безпеку та порядку, у тому числі під час масових правопорушень, запобігати та протидіяти домашньому насильству.
- СК8. Здатність ефективно застосовувати сучасну техніку та інформаційні технології, використовувати технічні засоби, спеціалізовані інформаційно-пошукові системи, бази та банки даних, а також відповідне програмне забезпечення для захисту прав і свобод людини, власності, суспільних відносин від протиправних посягань.

- СК9. Здатність надавати правоохоронні послуги
- СК10. Здатність до аналізу та оцінки причин, умов, факторів, що впливають на вчинення кримінальних та адміністративних правопорушень.
- СК11. Здатність визначати особу правопорушника, аналізувати кількісні та якісні показники злочинності.
- СК12. Здатність забезпечувати відповідно до посадових обов'язків охорону об'єктів державної власності, охорону органів державної влади України та безпеку взятих під захист осіб, охорону фізичних осіб та об'єктів приватної і комунальної власності.
- СК14. Здатність правомірно застосовувати засоби фізичного впливу, спеціальні засоби та вогнепальну зброю, тактичні прийоми з дотриманням стандартів фізичної безпеки, а також надавати невідкладну, зокрема домедичну і медичну допомогу.
- СК15. Здатність здійснювати контроль за дотриманням фізичними і юридичними особами спеціальних правил та порядку зберігання і використання зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів, матеріалів і речовин, на які поширюється дозвільна система.
- СК16. Здатність забезпечувати кібербезпеку, економічну та інформаційну безпеку держави, об'єктів критичної інфраструктури.
- СК17. Здатність забезпечувати охорону державної таємниці та працювати з носіями інформації з обмеженим доступом.
- СК18. Здатність вживати заходів з метою запобігання, виявлення та припинення кримінальних та адміністративних правопорушень, усунення загроз життю та здоров'ю фізичних осіб і публічній безпеці, що виникли внаслідок учинення правопорушення.
- СК19. Здатність здійснювати взаємодію з іншими суб'єктами сектору безпеки і оборони, у тому числі при усуненні потенційних та реальних загроз державному суверенітету та територіальній цілісності держави.

Програмні результати навчання:

- РН3. Розуміти та професійно застосовувати понятійний апарат права та правоохоронної діяльності.
- РН4. Формулювати і перевіряти гіпотези, виокремлювати юридично значущі факти, виявляти причинно-наслідкові зв'язки в діях і явищах для прийняття оптимального рішення в конкретних ситуаціях.
- РН10. Виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.
- РН17. Використовувати методи та засоби забезпечення публічної (громадської) безпеки та порядку, протидії злочинності, дотримуватися прав і свобод людини і громадянина, здійснювати заходи щодо попередження та припинення нелегальної (незаконної) міграції та інших загроз національній безпеці держави.
- РН20. Контролювати в межах повноважень стан дотримання фізичними та юридичними особами вимог дозвільної системи, правил дорожнього руху, а також інших вимог законодавства у сфері правопорядку.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	24
семінарські заняття / практичні / лабораторні	36
самостійна робота	120

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова

3	К9 Правоохоронна діяльність	2	нормативна	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема		кількість год.		
		лекції	заняття	сам. роб.
Модуль I. Теоретико-правові основи правоохоронної діяльності у сфері довкілля				
Тема № 1. Предмет, метод, система та принципи екологічного права		2	2	4
Тема № 2. Нормативно-правова база правоохоронної діяльності у сфері довкілля		-	-	6
Тема № 3. Правове регулювання власності на природні об'єкти і їх ресурси		2	-	4
Тема № 4. Право природокористування			-	4
Тема № 5. Еколого-правовий статус громадян України		-	2	6
Тема № 6. Правові засади управління в галузі охорони довкілля		2	4	4
Тема № 7. Економіко-правовий механізм охорони довкілля		-	2	6
Тема № 8. Екологічний контроль та проблеми його реалізації в Україні		2	4	6
Тема № 9. Суб'єкти правоохоронної діяльності в сфері довкілля		-	2	6
Тема № 10. Юридична відповідальність за екологічні правопорушення		2	4	8
Модуль II. Природокористування та особливості природоохоронної діяльності в сфері охорони довкілля				
Тема № 11. Правовий режим охорони і використання земель		2	4	8
Тема № 12. Правовий режим охорони і використання надр		2	2	6
Тема № 13. Правовий режим охорони і використання лісів та інших об'єктів рослинного світу		2	2	6
Тема № 14. Правовий режим охорони і використання вод		2	2	6
Тема № 15. Правовий режим охорони і використання тваринного світу		-	2	6
Тема № 16. Правовий режим охорони атмосферного повітря		2	-	6
Тема № 17. Правовий режим природно-заповідного фонду України та екологічної мережі		-	-	8
Модуль III. Екологічна безпека як об'єкт правоохоронної діяльності				
Тема № 18. Правовий механізм забезпечення екологічної безпеки		2	2	4
Тема № 19. Правові засади забезпечення екологічної безпеки у сфері використання ядерної енергії			-	4
Тема № 20. Правові засади забезпечення біологічної та генетичної безпеки			-	4
Тема № 21. Правовий режим зон надзвичайних екологічних ситуацій		-	-	4
Тема № 22. Правове регулювання управління відходами		2	2	4
ЗАГ.:		24	36	120
6. Система оцінювання навчальної дисципліни				

<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>Загальна система оцінювання навчальної дисципліни є уніфікованою в межах навчально-наукового юридичного інституту і визначається Порядком організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, введеним в дію наказом ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19.05.2023 р. № 309 https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf, а також Методичними рекомендаціями до порядку оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті (далі - МРПОУ), затвердженими Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол № 13 від 27.06.2024 р.) https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2024/11/metodychni-rekomendatsii-pro-poriadok-otsiniuvannia-uspishnosti.pdf</p>
<p>Вимоги до письмової роботи</p>	<p>Вивчення дисципліни передбачає <u>обов'язкове виконання всіма студентами двох письмових модульних контрольних робіт</u>. Роботи виконуються на 10 та 18 семінарських заняттях.</p> <p>На першу контрольну виноситься 1 описове завдання, яке оцінюється в 8 балів, 2 коротких запитання нормативного змісту, які оцінюються по 4 бали, 4 закритих тестових запитань, які оцінюються по 1 балу. Максимальний бал за контрольну становить 20.</p> <p>На другу контрольну виносяться 20 тестових завдань, які оцінюються по 1 балу кожне. Тестування відбувається на сайті дистанційного навчання. Максимальний бал за контрольну становить 20.</p> <p><u>За бажанням (для отримання додаткових до 10 балів) студенти можуть виконувати індивідуальні завдання за темою відповідного семінарського заняття (5 балів) та/або наукову роботу (максимально 10 балів)</u>. Види, приклади підготовки та критерії оцінювання індивідуальних завдань <i>розміщені на сайті кафедри</i> https://kpd.pnu.edu.ua/denna-forma-4/.</p>
<p>Семінарські заняття</p>	<p>Завдання для семінарських занять визначені у методичних вказівках, що розміщені на сайті кафедри https://kpd.pnu.edu.ua/denna-forma-4/ та на сайті дистанційного навчання https://d-learn.pnu.edu.ua/</p> <p>Максимальна кількість балів за семінарські заняття – 45 (пп. 2.6.1–2.6.2 МРПОУ).</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови допуску до підсумкового контролю визначаються МРПОУ. Студент допускається до підсумкового контролю за умови виконання всіх видів робіт. Наявність хоча б одного пропущеного і невідпрацьованого семінарського заняття є підставою для недопуску (пп. 3.2.2 МРПОУ). Здобувач не допускається підсумкового контролю, якщо впродовж семестру він набрав за всі види робіт менше 25 балів (пп. 3.2.3 МРПОУ).</p>
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Підсумковий контроль – екзамен у письмовій формі.</p> <p>Варіанти завдань на екзамен розробляються керівником навчальної дисципліни та затверджуються на засіданні відповідної кафедри (пп. 3.2.5.1 МРПОУ).</p> <p>На екзамен виноситься 2 описових завдання, які оцінюються по 15 балів, 2 коротких запитання нормативного змісту, які оцінюються по 6 балів, 4 відкритих тестових запитання, які оцінюються по 2 бали.</p> <p>Максимальний бал за екзамен становить 50 балів.</p>

	<p>Підсумковий бал складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально 25 балів), балу за письмову модульну контрольну роботу (максимально 20 балів), балу за самостійну роботу (максимально 5 балів, пп. 2.4.2.3 МРПОУ) та балу за екзамен (максимально 50 балів) (пп. 2.4.1-2.4.2 МРПОУ). Бал за індивідуальну роботу та/або участь у науковій роботі (максимально 10 балів) є додатковим балом, який додається до підсумкового семестрового балу (пп. 2.4.2.4-2.4.2.6 МРПОУ). Підсумковий бал становить максимально 100 балів.</p>
--	--

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Планується виконання студентами обов'язкових та додаткових декількох видів письмових робіт: обов'язкової письмової контрольної роботи, тестових завдань за темами, винесеними на самостійне опрацювання, письмових експрес-опитувань на семінарських заняттях тощо, а також додаткових письмових індивідуальних завдань, наукових робіт (за вибором студента).

Академічна доброчесність:

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, визначених Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf>, усвідомлюючи наслідки порушення. Реагування на порушення академічної доброчесності здійснюється відповідно до встановлених процедур https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/05/pr.01.1.1-08_2024-protsedura_8_universytet.pdf.

Відвідування занять

Очікується, що всі студенти відвідають лекції та семінарські заняття. Пропуски занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття (абз. 1. пп. 3.1.2 МРПОУ). За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента (абз. 2. пп. 3.1.2 МРПОУ).

Неформальна освіта

Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регулюється Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasyliya-stefanyka.pdf. Визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти здійснюється одноосібним рішенням директора за умови, що назви освітніх компонент ідентичні або мають незначну стилістичну розбіжність; співпадає загальний обсяг годин (кредитів ЄКТС); співпадають компетентності та програмні результати навчання з дисципліни / дисциплін та результатів неформальної освіти або на підставі висновку експертної комісії кафедри.

8. Рекомендована література

1. Екологічне право: підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / за ред. А. П. Гетьмана. Харків: Право, 2019. https://pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/734/3_Ekologichne%20pravo_Pidruchnik_vnutri.pdf.
2. Краснова М. В., Краснова Ю. А. Екологічне право України. Загальна частина:

- підручник. Київ: ВПЦ "Київський університет", 2021. http://dglib.nubip.edu.ua/bitstream/123456789/9188/1/Krasnova_Ecologichne%20pravo.pdf
3. Краснова М. В., Краснова Ю. А. Екологічне право України. Спеціальна та Особлива частини: підручник / Краснова М.В., Краснова Ю.А. Київ: НУБіП України. 2023. https://fpk.in.ua/images/biblioteka/2bac_pravo/Ekolohichne-pravo.-Osoblyva-ta-Spetsialna-chastyny-2023.pdf
4. Кобецька Н.Р. Екологічне право України: навч. посібник. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2008. https://yurincom.com/files/content/Ecolog_Pravo.pdf
5. Сучасні теоретичні та прикладні засади природокористування в національній еколого-правовій доктрині: монографія / за ред. А. П. Гетьмана. Харків: Право, 2023. https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/19898/1/Mono_Pryr_2023.pdf
6. Realization of Sustainable Development Principle in Environmental Legal Relations: Legislation and Law Enforcement Practice in Ukraine: monograph / Editors N. Kobetska, Z. Yaremak, L. Danyliuk. Ivano-Frankivsk: Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, 2022. 226 р. URL: http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/15427/1/монографія_2022.pdf.

Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в Методичних рекомендаціях до вивчення відповідної дисципліни.

Викладач:
к.ю.н., доц. Зоряна ЯРЕМАК